

GRAMATYKA (47) *sb f*

-mm- (46), -m- (1); -ty- (32), -ti- (15).

gra- (45), grã- (7); grã- *ModrzBaz*; gra- : grã- *Mącz* (2 : 4), *CzechEp* (2 : 2); -ma- (42), -mã- (5); -mã- *Modrz*; -ma- : -mã- *Mącz* (3 : 3), *CzechEp* (3 : 1); *końcowe a jasne*.

sg *N* gramatyka (5). ◇ *G* gramatyki (19). ◇ *D* gramatyce (1). ◇ *A* gramatykę (4). ◇ *I* gramatyką (2). ◇ *L* gramatyce (7). ◇ *pl* *G* gramatyk (3). ◇ *A* gramatyki (3). ◇ *I* gramatykami (2). ◇ *L* gramatykach (1).

Sł stp w innym znaczeniu, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Nauka o właściwościach jakiegoś języka w mowie i w piśmie; grammatica Mącz, Cn; litterarum cognitio a. scientia, rectae loquela rectaeque scripturae scientia, litterae Cn [grammatica – nauka zgodnomowna BartBydłg] (43) : Grammatistes [...] Ktory dzyeći vczy fundámentu grammátyki. Murm 178; MurzNT Matth 21/42; LubPs ggv; Aleć v was/ według wálzey Grámmátyki/ wśzytko iedná rzetz/ thák Petrá iáko y Petrus/ to ieft/ ták Opoká/ iáko y Opotzyfty? KrowObr 14, 202v; przyaciel moy dobry/ człowiek vczony ieft/ ále on w Grámmátyce/ nic w náukách dáley. OrzList g; Niechayże ci Lizmáninowie/ Sárnicy/ Sztánkárowie/ nietylko Grámmátyki fwe głupie y ty grośzowe wiáry/ ále wśzytki dyabły z piekła [...] ná pomoc niechay wezmą tobie OrzList h3, f4v; Inculcare puero praecepta grammaticae, Włámowác dzięcię w Grammatikę. Często náuczác y przypomínác dzięcięciu nauke Grammatiki Mącz 31b; Grammaticae, Grámmátiká/ náuká która fie obiera około vczenia obiecádła/ fylláb/ tćionk/ álbo rzekow słow/ y wźzego yęzika. Mącz 148b, 31b, 36d, 148c, 198d; A iákichże fie náuk do ták fwiętych obyczáiw álbo thák wdzięcznego żywotá pytác álbo fie ich vzyć małż? Pewnieć nie Grámmátyki/ ktora tylko łzczębiotác á fłowek obleśnych wykręćác vczy RejZwierc 13v, 13v [2 r.]; CzechRozm 62v; Oczko 11v; Po wyuczeniu Grámmátyki/ pośłány był do Bononiei na náuki więtlże. SkarŻyw 371; CzechEp 66, 67, 93 [2 r.]; Do czego y to muśzę przyłóżyć ná więtlżá łromotę náłżę, że nam Grámmátiki Polśkié cudzoziemcy opifuią. JanNKar D2v.*

W połączeniach szeregowych (3): Niechże go z młodu nie báwią owemi Grámmátykami/ Logikámi/ Aritmetykami RejZwierc 12, 13v; *ModrzBaz* 134v.

Szeregi: »gramatyka i (ani) dyjalektyka« [*szyk* 2 : 1] (3): Bo tám nic ná wykręty/ gdyż tám nie pátrzą Grámmátiki áni Diálektiki/ iedno łercá wiernego á vniżonego [...] przed fwiętym Máieřtatem Páná tego. RejPos 289; CzechRozm 63v, 64. [*Ponadto w Połączenia szeregowym* 1 r.].

»(nie) gramatyka i (ani) loika; gramatyka z loiką« (2; 1): Infza ieft rzetz wiedzieć/ á infza ieftł rzetz wierzyć/ ale według wálzey Rzymłkiey Grámmátyki/ y Loiki/ wśzytko tho iedno ieft v was wiedzieć y wierzyć? KrowObr 55; RejPos 291; RejZwierc 8. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.].

»(ani) gramatyka, (a, albo, ani, i) retoryka« (5): Iuż ani Grámmátyká áni Retoryká/ Nie wywiadą s tych błędow márnego nędzniká. RejWiz 11, 87; Grámmátykami oni tylko á Rhetorykami náoftrzywłzy łobie ięzyki/ báłámućá świátem OrzList f4, f4v, g. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.].

W przen (4) : A tobie fie przedfię zda/ iż łtrzeźełż lekkoći/ Ano więc bywa ciężkoć/ gdy przydzye ná koći. Bo więc w tey grámmátyce połpolicie bywa/ Iákie práwo kto chce mieć/ tákiego vżywa. RejWiz 192, 88; RejZwierc 63v; Iáko grad iáki tą Láćiną fwoią/ Ná głowie włofy od łtráchu mi łtoią. Lecą mu od tey łrogiey Grámmátyki z vřt pielátyki. KlonFlis H3v.

2. *Książka zawierająca pravidła gramatyki (4)* : á lwych tež reguł Grámmátyk y Kálepinow do wykłádu nie ma/ áni iusz mieć może. *SkarJedn* 361, 360; *Wiele/ proszę cię/ mamy ná świecie* porządnych Grámmátyk? wiele subtylnych Dyálektyk? wiele Książ Aryftotelesowych wczonych tłumáczow? *LatHar* +5v; *Abbreuiaturarum naturam* kto chce wiedzieć, czytać w Grámmátykách o tych trzech figurách, co zową *Syncope SarnStat* 1286.

AL